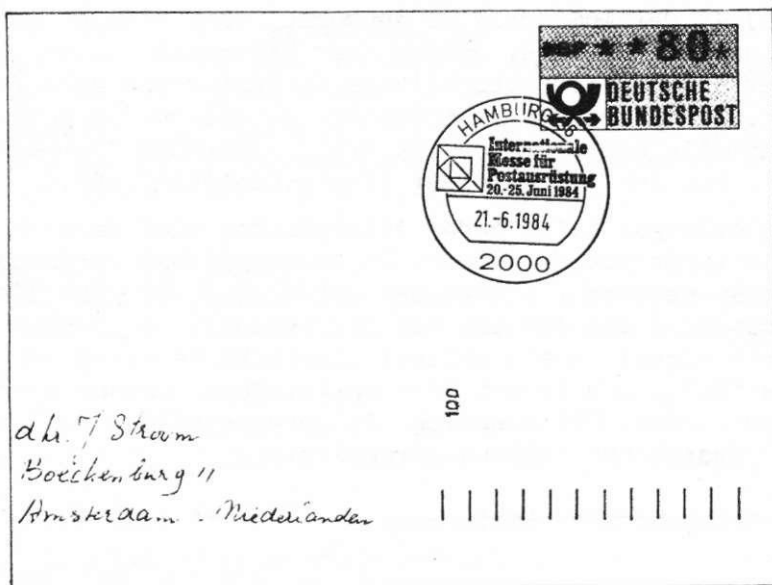

POSTCODE

KODEER - PLAATS - KENTEKENS

SAMENSTELLING
EN REDACTIE : Jos M.A.G. STROOM.

UITGAVE © : FILATELISTENVERENIGING 'NOVIOPOST'
POSTWEG 37, 6523 KR NIJMEGEN.

TEN GELEIDE

Sedert augustus 1981 zijn er regelmatig in NIMPOSTA en in NOVIOPOSTA 1) artikelen verschenen over de POSTCODE 2].

De Afdelingen Automatische Briefpostsortering van Amsterdam, Rotterdam en Arnhem zijn daarin uitvoerig besproken. Inmiddels is op 6 juni 1983 het definitieve besluit genomen om deze wijze van briefpost-sortering landelijk in te voeren. En alle expeditieknooppunten (ekp's) zullen in de nabije toekomst van indexeerlessenaars, sorteermachine(s) en eventueel van één of meer Alima's (Automatische Lees-en Indexeermachine] voorzien worden.

In 's-Gravenhage (mei/juni 1984) en Sittard (juli 1984) is dat inmiddels al gebeurd. Utrecht volgt in het najaar van 1984. Steeds meer briefpost zal de kenmerken van het automatische sorteerproces gaan dragen: oranje-rode indexstreepjes 3), die de postcode-informatie bevatten; en het erbij behorende "nummertje", het zgn. KPK (Kodeer-Plaats-Kenteken). 4).

De belangstelling onder filatelisten voor deze KPK's wordt steeds groter. En omdat bij het verzamelen daarvan méér komt kijken dan het zoeken van getallen in de reeks van 100 tot (op dit moment) 236, achten we het zinvol om een aktueel overzicht te geven van alle KPK's, die sedert 1979 op briefpost kunnen worden aangetroffen. Dit overzicht is gerangschikt naar ekp, daarbinnen telkens chronologisch.

Jos M.A.G.Stroom, Amsterdam.

31 juli 1984.

1) Al deze artikelen zijn ook geplaatst in de "Hoornblazer", orgaan van de Vereniging van Zaanse Postzegelverzamelaars "De Posthoorn".

- 2) Méér informatie over de "Postcode in Nederland" is te vinden in het gelijknamige artikel in de Jubileumuitgave "Nederlandse Bond van Filatelisten Verenigingen 75 jaar", uitgegeven in oktober 1983. Een - vooral illustratieve - aanvulling daarop is verschenen onder de titel "Postcode in Nederland - tentoongesteld", waarin alle ontwikkelingen tot en met mei 1984 zijn bijgewerkt. Deze brochure is te verkrijgen door overmaking van f 14.50 (incl. porto) op giro 97 81 93 t.n.v. Jos.M.A.G.Stroom te Amsterdam.
- 3) Een uitleg van het streepjespatroon in de postcode-index is te vinden op pag. 11 en 12, samen met de code-sleutel, met behulp waarvan de postcode is terug te vinden.
- 4) Een KPK (Kodeer-Plaats-Kenteken) geeft aan waar (d.w.z. door welke printer) de index is aangebracht. Men kan hieruit dus niet rechtstreeks afleiden wie dat apparaat bediende. Dat is b.v. wel het geval bij de zgn. Transorma- tekens; deze noemen we dan ook IDK's : Identificatie-Kentekens.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ALIMA	:	Automatische	Lees-	en	Indexeer	Machines
A.P.V.S.	:	Automatische	Postverwerkende		Systemen	
BL	:	Basis	Links			
BR	:	Basis	Rechts			
EKP	:	Expeditie	KnoopPunt			
KPK	:		Kodeer-Plaats-Kenteken			

Bij de afbeelding op het voorblad:

Philips heeft een indexeerlessenaar voor demonstratiedoeleinden. In dit meubel zit KPK 100, dat we op "normale post" niet zullen tegenkomen. Het apparaat stond op een huishoudbeurs te Bergen op Zoom (22-26 september 1983) en onlangs ook op de I.M.P.A. te Hamburg (20-25 juni 1984). Daarvandaan is de afgebeelde brief verzonden, die - vanwege het ontbreken van een postcode in het adres - een zgn. "blanco index" heeft (12 streepjes-code).

I. AMSTERDAM

Officiële eerste dag 9 maart 1979

a. De 20 indexeerlessenaars plaatsten aanvankelijk een KPK op de achterzijde van het poststuk, in violet, En omdat de symmetrische stempelblokjes na toevoeging van nieuwe inkt op twee manieren in de houders teruggeplaatst konden worden, vinden we de nummers in twee [vertikale] standen: Basis Rechts (BR) en Basis Links (BIJ).

Basis Rechts	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Basis Links	1	2	3	4	5	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		

De nummers 6 en 9 zijn bij BL niet afzonderlijk genoemd omdat ze niet zijn te onderscheiden van de 9 en 6 BR.

b. Medio 1980 zijn de ééncijferige 1 t/m 9 vervangen door de nummers 01 t/m 09; nu zijn de 06 en 09 wél van elkaar te onderscheiden (60 en 90 kunnen n.l. niet voorkomen].

Basis Rechts	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Basis Links	10	20	30	40	50	90	70	80	60

Na november 1981 vinden we deze nummers niet meer op brieven, die in de hand-indexeerlessenaars geïndexeerd zijn. Overigens worden er ook vóór die tijd (vooral in 1979] brieven zonder KPK aangetroffen; het ontbreken van een KPK is dan te wijten aan het uitdrogen van het stempeltje. (Zie verder onder I g] .

c. Tussen september 1981 en juli 1984 vinden we dezelfde reeks tweecijferige KPK's van 01 t/m 20 op de achterzijde van brieven, die in de Alima (Automatische Lees- en Indexeer Machine] geïndexeerd zijn. Alle 20 nummers komen voor in beide standen:BR en BL.

Of een brief met zo'n KPK in een lessenaar of in de Alima is geïndexeerd, Kunnen we alleen vaststellen met behulp van de datum, waarbij er een overlap is van september - november 1981. Overigens kan de Alima alléén brieven met getypte/gedrukte adressen lezen. (Zie verder onder I f) .

d. Van oktober 1980 tot mei 1981 is in lessenaar 10 een proef genomen met het driecijferige nummer 238, in horizontale stand, op de adreszijde van de brief. Dit KPK is afgedrukt via hetzelfde oranje-rode fluorescerende lint, waarmee de index wordt geprint.

Horizontaal : 238

e. Eveneens uit meubel 10 is de proef met KPK 010, nu weer vertikaal (BR] en wel op de voorzijde. Dit KPK was slechts twee weken op proef in gebruik, in oktober 1981.

Basis Rechts : 010

f. Eind juni 1984 is het éérste één-letterige KPK uit een Alima-printer aangetroffen. Het betrof de letter A, in verticale stand (BR). In juni/juli 1984 zijn ook de B en de F gebruikt. Omdat er in de Alima in Amsterdam vier printers zitten, is deze opsomming hiermede nog niet compleet.

Dit vroege gebruik betreft proeven, maar de verwachting is dat ze spoedig permanent gebruikt worden. Daarmee is dan tevens een einde gekomen aan de KPK's in violette inkt op de achterzijde van brieven. (Zie I a t/m c] .

Basis Rechts : < □ □

g. Op dit moment (31 juli 1984) indexeren de twintig lessenaars in Amsterdam nog zónder KPK. We verwachten echter dat in 1984 ook hierin KPK's zullen verschijnen, waarbij tevens sprake zal zijn van (herkenbare)"reserve-printer-nummers" .

II. ROTTERDAM

Vroegst bekende datum: 29 juni 1982

a. Rotterdam heeft 40 indexeer-lessenaars, die allemaal vanaf het begin een KPK hadden, vergelijkbaar met de Amsterdamse proef met O10 vertikaal, Basis Rechts. In een andere stand komen ze niet voor. Er waren aanvankelijk alleen nummers gemaakt met drie verschillende cijfers, zodat er nogal een willekeurige reeks was van 103 - 175:

Type I	103	104	105	106	107	108	109	120	123	124
(BR)	126	127	128	129	130	132	134	135	136	137
	138	139	140	142	146	147	148	149	150	152
	153	154	157	158	159	160	163	164	169	175

Van deze nummers komen later in Arnhem 153 en 158 terug, in 's-Gravenhage 169 en 175. Zie aldaar voor het maken van onderscheid.

b. Eind oktober 1982 werden alle nummers bóven 140 vervangen door tot dan toe ontbrekende nummers uit de reeks 101-140, zodat er nu één aaneengesloten reeks was. De nieuwe nummers zijn echter iets kleiner dan die van het eerste Type.

Type II	101	102	110	111	112	113	114	115	116
(BR)	117	118	119	121	122	125	131	133	

c. KPK 110 uit het bovenstaande lijstje werd niet eind oktober maar pas begin december 1982 geplaatst. In die tussentijd werd het oude stempeltje 160 (Type I) gebruikt, waaruit de 6 was "weggekapt" en zo ontstond:

Type I	10
(BR)	

d. Er zijn in Rotterdam ook 4 "reserve-printers", die ingezet worden bij (langdurige) storing aan een printer. Hieruit zijn de drie volgende nummers bekend:

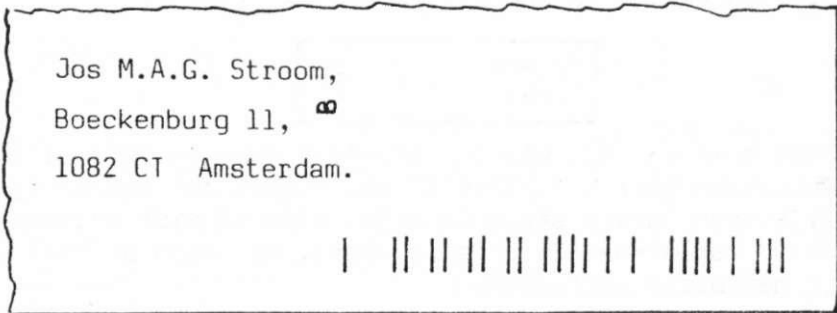
Type I	145	(bekend vanaf sept.'82 tot okt.'83)
(BR)	165	(bekend in juli '82 en in aug/okt.'83)
	168	(pas bekend vanaf aug.'83, tot okt.'83)

Nummer 168 vinden we later (iets afwijkend) in 's-Gravenhage: zie aldaar.

e. In oktober 1983 zijn in de reserve-printers nieuwe KPK stempeltjes geplaatst. Ze onderscheiden zich van de andere door een letter R. Wat grootte betreft zijn ze van het Type I. Ze komen zoals thans gebruikelijk voor in verticale stand. Basis Rechts.

Type I					
(BR)	R01	R02	R03	R04	

f. Rotterdam heeft nog geen Alima ('s).

Fragment van een brief met het KPK B (vertikaal, Basis Rechts) uit de Amsterdamse ALIMA. Datum: 9 juli 1984.

104

129

110

114

147

164

Een zestal nagetekende KPK's 104 en 129 van het Type I (Rotterdam), 110 en 114 Type II (Rotterdam) en 147 en 164 eveneens Type II (Arnhem).

III. ARNHEM

Vroegste datum: 5 juli 1983

De brieven, die in Arnhem in de maanden juli-augustus '83 zijn geïndexeerd, zijn te beschouwen als "proefpost". Officieel werd pas eind januari/begin februari 1984 gestart met de verwerking van "gewone posf"; de periode daarvoor was alleen voorbehouden voor (ongedateerde) giro-enveloppen.

a. In de 26 indexeer-lessenaars bevinden zich 24 KPK-stempels van het kleinere Type II (Zie Rotterdam) :

Type II	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
(BR)	151	152		154	155	156	157		159	160
	161	162	163	164	165	166				

Let wel dat hierbij nummers zijn, die eerder in Rotterdam zijn gebruikt, maar daar van het Type I .

b. Twee van de 26 KPK's zijn van het Type I :

Type I	153	158
(BR)		

Deze nummers zijn wél in hetzelfde Type in 1982 al in Rotterdam gebruikt. (Zie II a). Hoewel het waarschijnlijk toch andere stempels zijn, zijn ze niet noemenswaard van elkaar te onderscheiden. De datum-stempel is het beste criterium.

c. In de 2 reserve-printers in Arnhem bevinden zich:

Type I	R05	R06
(BR)		

d. Vanaf december '83 wordt er een Alima gebruikt. De index hiervan is herkenbaar aan de 7 (meestal te onderscheiden) puntjes, waaruit elk index-streepje is opgebouwd. Tot op heden heeft de Alima géén KPK, maar als er een tweede apparaat bijkomt, ligt het voor de hand, dat ze door een KPK onderscheiden zullen worden.

IV. 's-GRAVENHAGE

Vroegst bekende datum: 28 mei 1984

a. In mei/juni 1984 zijn er 50 lessenaars in 's-Gravenhage in gebruik genomen. Hoewel de KPK's even "groot" zijn als die van Type I, spreken we toch van een nieuw Type III, omdat ze "slanker" zijn, terwijl de 4 en de 7 anders zijn.

Hieronder ter vergelijking de twee Typen I en III:

Type I

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 R

Type III

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 R

Type III	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176
(BR)	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186
	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196
	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206
	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216

De nummers 169 en 175 zagen we in Type I al in Rotterdam tot oktober 1982 in gebruik, evenals KPK 168 in 1983 in een reserve-printer (Zie II a en d).

b. 's-Gravenhage heeft vier reserve-printers, met eveneens KPK's in Type III (met ook iets afwijkende R, zie boven).

Type III (BR)	R07	R08	R09	R10
------------------	-----	-----	-----	-----

V. SITTARD

Vroegste datum: 2 juli 1984

a. Voorlopig staan er in Sittard 20 lessenaars: dat aantal zal in het najaar van 1984 uitgebreid worden. De KPK's zijn van hetzelfde Type als die te 's-Gravenhage, en de nummers sluiten daar ook op aan:

Type III	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226
(BR)	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236

b. Ook Sittard heeft 2 reserve-printers, met - volgens ingewonnen informatie - de KPK stempeltjes R11 en R12. Voor zover die printers tot nu toe gebruikt zijn, is daaruit echter hun eigen KPK-stempeltje verwijderd, en kreeg de reserve-printer het oorspronkelijke nummer van de vervangen printer. In principe is het dus niet uitgesloten dat deze nummers ongebruikt blijven.

In Sittard zal waarschijnlijk in 1985 een Alima in gebruik worden genomen.

VI. UTRECHT

en verdere plannen

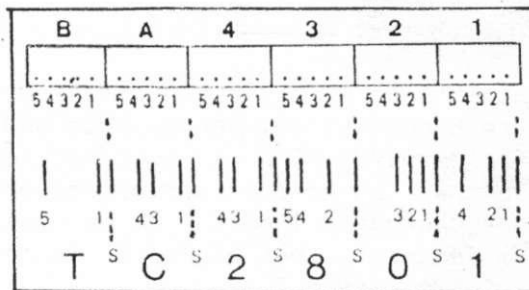
Als (vermoedelijk) laatste plaats in 1984 zal Utrecht nog de beschikking krijgen over een Afd. Automatische Postverwerkende Systemen (A.P.V.S.). De verwachting is, dat er 44 indexeer-lessenaars en enkele reserve-printers komen, maar met wijzigingen in dergelijke plannen moeten we steeds rekening houden.

Voor 1985 staan wederom een groot aantal ekp's op de nominatie om van Postcode-apparatuur te worden voorzien.

DE CODE-STREEPJES

Om de code-streepjes van de index te kunnen begrijpen, en ze te kunnen "terugvertalen" in cijfers en letters, moeten we allereerst twee principes weten:

1. We moeten de streepjes lezen van RECHTS naar LINKS. Het meest rechtse streepje is dus het eerste streepje, ook wel startbalk genoemd.
2. Een tweede principe is, dat de index bestaat uit 6 blokken van elk 5 posities met daartussenin steeds startstrepen, zie de afbeelding.

Schema voor het de-codeven van de streepjes-code; de 6 blokken van elk 5 posities, met tussen elk blok een startstreepje. Die startstreepjes zijn, evenals de startbalk, ALTIJD aanwezig.

Zoals in de afbeelding te zien is, zijn de tussenliggende posities in elk blokje van RECHTS naar LINKS genummerd van 1 t/m 5. In elk blokje hebben twee of drie posities een codestreepje, de andere zijn leeg. Met behulp van de code-sleutel kunnen we nu de code terugvertalen (de altijd aanwezige startstreepjes zijn met een letter s aangegeven).

21 = A	321 = 0 - W
31 = E	421 = 1 - B
32 = G	431 = 2 - C
41 = L	432 = 3 - D
42 = M	521 = 4 - H
43 = S	531 = 5 - J
51 = T	532 = 6 - K
52 = V	541 = 7 - N
53 = X	542 = 8 - P
54 = Z	543 = 9 - R

Met behulp van de startstreepjes worden de zes blokjes gevonden; de streepjes in de blokjes hebben een nummer tussen 1 en 5 en de codeersleutel geeft aan, welk cijfer of welke letter er staat.

CODE-SLEUTEL

N.B.1. Omdat letters en cijfers nooit op dezelfde plaats kunnen staan, kan de code voor een cijfer dezelfde zijn als voor een letter. Desondanks kan er geen verwarring optreden. In ons voorbeeld 1082 CT is de code 431 in de 4e positie het cijfer 2, in de 5e positie de letter C.

N.B.2. Waarschijnlijk zal dit codeerpatroon en dus de sleutel in de nabije toekomst veranderd worden.

***

Brief met herdenkingsstempel St.Servaas, op dag van uitgifte van de zegel van Willem van Oranje, 10 juli 1984, uit Maastricht verzonden en in Sittard geïndexeerd met KPK 236, het hoog-

